

Izhaja vsaki dan.

Tudi ob nedeljah in praznikih ob 5. uri, ob ponedeljkih ob 9. uri zjutraj.

Posamične številke se prodajajo po 3 novč. (6 stotink) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici. Ljubljani, Gorici, Celju, Kranju, Mariboru, Celovcu, Idriji, St. Petru, Sečani, Nabrežini, Novemestu itd.

Za naročbe sprejema uprava lista „Edinost“, ulica Giorgio Galatti št. 18. — Uradne ure so od 2. pop. do 4. sveder. — Cene oglasov 16 st. na vrsto petič: poslanice, smernice, javne zahvale in domači oglasi po pogodbi.

TELEFON šte. 1157.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Naročnina znaša

za vse leto 24 K. pol leta 12 K. 3 mesece 6 K. — Naročbe brez dopolnjenega naročnine se upravnemu ne ozira. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nepravilna pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista

UREDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti 18. (Narodni dom.) Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. — Nastanila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18.

Poštne-krajinolčni račun št. 652.841.

Brzobjavne vesti.

Avdijence voditeljev ogrske koalicije.

DUNAJ 23. Cesar in kralj je danes ob 11. uri predpoludne v cesarski palači vsprejel v avdijenci gospode: grofa Julija Andrasyja in Apponyja, barona Balfyja, Frana Kušuta in grofa Aladarja Zehyja. Cesar je imenovalim kakor zastopnikom tešine ogrskega državnega zbora prečital do- kument, v katerem je izrečen poziv, da naj madjarska koalicija na podlagi svojega pro- grama sestavi novo vlado, kar se samore- zgoditi pa samo pod nastopnimi pogoji:

1. Vojaška vprašanja, v kolikor se ista tičejo poveljstvenega in službenega jezika in glede katerih je absolutno izključeno, da pojosti in odneha krosa, mora koalicija čitati iz programa.

2. Temeljni pragmatične skupnosti toliko glede armade kolikor glede na vnanjo za- stopstvo ostanejo popolnoma netaknjeni.

3. V gospodarskih vprašanjih med Ogrsko in Avstrijo je izključen vsak eno- stranski dogovor med kraljem in ogrskim parlamentom, marveč se morajo ta vprašanja rešiti posredovanjem avstrijske in ogrske vlade potom kompromisa, ki ga mora odo- briti krosa.

4. Nova vlada se mora zavezati da se v parlamentu rešijo državni proračun, redno- novčenje, volitve v delegacije in v kvotne deputacije.

5. Nova vlada se mora zavezati, da o- lobri zbornica tiste stroške za armado, ki jih je za dovolila delegacija in da vsprejme novi brambni zakon, s katerim se pomnoži stalna armada, zato se pa uvede dveletno službovanje pri vojakih.

Cesar je nadalje cmenjenim voditeljem po očetovski in s živo besedo predčel od- govornost, li si jo naloži, ako vstraja ko- alicija še nadalje trdovratno na svojem dose- dasjem stališču, ter stremi za nečem, česar ni možno doseči ter na ta način provzroča neizmerno gorje nad deželo in narodom na Ogrskem.

BUDIMPEŠTA 23. »Ogrski biro« po- roča z Dunaja: Grof Appony je danes ob 8. in pol uri zjutraj posetil Frana Kušuta. Oba voditelja neodvisne stranke sta se raz- govarjala približno pol ure. Nato se jima je pridružil predsednik ljudske stranke grof Aladar Zehy. Trije omenjeni gospodje in grof Andrasy so se nekoliko minut pred 11. uro podali na dvor. Ko sta grof Appony in Kušut zaspustila »Hotel Bristol«, sta bila od zbrane množice živahno pozdrav- ljena. Baron Desiderij Balfy se je podal na dvor naravnost s hotela »Sacher«.

BUDIMPEŠTA 23. »Ogr. biro« po- roča z Dunaja: Zastopniki koalicije so se ob 12. in pol uri popoldne podali k mi- nistru vnanjih stvari grofu Goluchowkemu ter so izjavili, da ne morejo z njim razprav- ljati o tekočih vprašanjih ogrske krize, ker smatrajo za vodenje razprav kompetentnega samo kakega Madjarsa.

BUDIMPEŠTA 23. »Ogrski biro« po- roča z Dunaja: Cesar je pooblastil grofa Belo Czirakyja, da se pogaja z voditelji ogrske koalicije. Poslednji stopijo sedaj v zvezo z grofom Czirakyjem ter ostanejo za- časno še na Dunaju.

BUDIMPEŠTA 23. »Ogr. biro« po- roča z Dunaja: Grof Bela Cziraky, ki se nahaja v Sopronju, je bil brzobjavno pozvan na Dunaj ter dosepe semkaj najbrž še nočoj. Pogajanja voditeljev koalicije z grofom Ci- rakyjem se eventualno prične še danes ali jutri zjutraj.

Poskus samomora poveljnika »Mikase«.

TOKIO 23. Dopisnik lista »Džidži- Šimpo« poroča iz Saseho: Poveljnik »Mi- kase« kapitan Iviši, ki ni bil na ladiji, ko je izbruhnil ogenj, se je takoj podal tjakaj, ko je zvedel o nesreči ter si je na vse na- dišne prizadeval, da bi rešil ladijo, toda

zaman. Nato je zbral vse še živeče moštvo z »Mikase« v šoli za mlade mornarje ter je tam izjavil, da je on odgovoren za veliko izgubo. Ko je potem ostal sam, je skočil z okna ter se mečao poškodoval. Bil je odve- den v bolnišnico vojske mornarice; njegovo stanje je zelo opazno.

Witte.

PARIZ 23. Kakor se govori, se Witte danes poda preko Berolina v Rominten.

PARIZ 23. Ministereki predsednik Rou- vier je priredil včeraj Witteju na čast za- jutrek, katerega se je vdeležilo osebje ruskega poslanstva in več ministrov.

PARIZ 23. Witte odpotuje danes zve- čer od tukaj v Berolin, kjer ga cesar Viljem vsprejme v avdijenci. Iz Berolina se Witte poda v Petrograd in bo najbrž v ponedeljek vsprejet od carja, da mu poda svoje poročilo. Witte se poda potem na jug.

Ignacij Plener obolel.

BAD GASTEIN 23. Bivši minister, tajni svetovalec Ignacij pl. Plener je obolel za snaki mrzlice. Njegovo stanje je nevarno. Predsednik skupnega najvišjega računskega dvora Ernest pl. Plener je dospel semkaj.

BAD GASTEIN 23. Tajni svetnik Ignacij pl. Plener se danes zvečer poda v spremstvu svojega sina, predsednika skup- nega najvišjega dvora dra. Ernesta pl. Ple- nera na Dunaj. Stanje bolnika je nespreme- njeno opazno.

Španska in Maroko.

MADRID 23. Ker se previdja napad maročanskih plemen, je guverner v Ceuti odposlal pehoto vojske mornarice v ojašanje straz najskrajnih šotorišč. Trije kržarji so v Vigo nakresli premog; sodi se, da odplujejo na maročansko obrežje.

Parnik »Chatham« v suškem prekopu.

LONDON 23. Lloydso poročajo iz Port Saida: Parnik »Chatham«, ki se je pogreznil v suškem prekopu, bodo prihodajo sredo razstrelili. Bati se je, da bo prekop potem zaprt za 14 dni, to je, dokler se ne odstra- nijo komadi razstreljene ladije.

Krvavi nemiri povodom volitve.

CIENFUEGOS 23. (Reuterjev biro.) Povodom jutranjih volitev je prišlo do spo- padov, na katerih je bilo šest oseb ubitih, 25 pa ranjenih. Med ubitimi se nahaja člen poslanske zbornice Enriquez Willuendad, vo- ditelj liberalne stranke in policijski načelnik Illanes.

Švedska in Norvežka.

CARLSTAD 23. Na današnji predpo- ludanski seji bodo najbrž posvetovanja do- vršena. — Po sklepu konference bo baje priobčen komuniški. Švedski odposlanci bodo v tem slučaju odpotovali že popoldne.

CARLSTAD 23. Predpoludanska seja je bila ob 12. in pol uri prekinjena. Ob 1. in pol uri so se pogajanja nadaljevala.

Socijalno-demokratska skupščina.

JENA 23. Prihodnja skupščina socijalno- demokratske stranke se bo vršila v Mann- heimu. Po volitvi predsedstva je bila skup- šča na zaključena.

Aretovanje v Tokiju.

TOKIO 23. (Reuterjev biro.) Sinoči in danes zjutraj na vse zgodaj je bilo aretova- nje 23 oseb. Iste se obdolžene, da so prov- zročile nemire.

Japonci uplenili ameriški parnik.

TOKIO 23. (Reuterjev biro.) Japonci so severno od Sahalina uplenili ameriški parnik »Barracouta«.

Italijanska kraljevska dvojica v Be- netkah.

BENETKE 23. Kraljeva dvojica je opoldne odpotovala od tukaj v Milav.

Kolera na Pruskom.

BEROLIN 23. »Reichsanzeiger« po- roča: Od 22. do 23. so bili v pruski državi uradno konstatovani trije sumljivi slučajji kolere. Tri osebe so umrle. Eea oseba je zbolela v Berolinu.

Spomenik holandski kraljici materi.

HAAG 23. V prisotnosti kraljice je bil danes odkrit spomenik na spomin regentstva kraljice-matere. Kraljica je izrekla svojo zehvalo za ta nov dokaz zvestobe in ljubezni svojega nsroda.

Nova nemška križarka.

GDANSKO 23. Opoldne so v cesarski ladijedelnici spustili v morje malega križarja. Ladijo je krstil nadžupan Ehler. Državnega tajnika Tirpitz je zastopal podadmiral Ahle- feld. Križar je dobil ime »Danzig«.

Nemški parnik ponesrečil.

LONDON 23. Angleški parnik »Re- tersdale« je dospel v Grimsby z moštvo nemškega parnika »Martin«. »Retersdale« je v Severnem morju sadel na »Martina«, ki je bil mečao poškodovan in se je kmalo potem tudi pogreznil.

»Retvizana« so dvignili.

LONDON 23. »Reuterjev biro« poroča iz Londona: Ruško oklopnjačo »Retvizana« so včeraj dvignili.

Japonska in mir.

TOKIO 23. (Reuterjev biro.) Dnelej je bilo direktno cesarju od raznih oseb in dru- štev odposlanih 40 spomenic, v katerih se oboja mirovna pogodba ter se najuo prci- cesarja, naj odreče ratifikacijo. Najznameni- teja je adresa, ki jo je podpisalo šest profe- sorjev cesarskega visokšola.

Vzlic stalem člankom v najznamenite- jih listih, v katerih se zahteva odstop vlade, sodi se vendar, da ostanejo ministri toliko časa v službi, dokler se ne izvrše odredbe glede Kitajske in Koreje. Ravnj sedaj se je doznalo, da je nasproti zatrdjevanju minister- skega predsednika v mirovni pogodbi klav- zula, s katero se Japonska obvezuje, da ne vtrdi čline La Perous. Med trgovci vlada velika nevolja radi tega, da je Japonska vsprejela take pgoje. Mllo po malo prihaja na dan trda opozicija proti vladi. V ured- ništvu lista »Miro Kušipac« in v stanovanjih urednikov so bile danes hišne preiskave, ki so, kakor se sodi, v zvezi z najnovejšimi nemiri.

Dogodki na Ruskem.

VARŠAVA 23. Ravnatelj delniške družbe »Kjok & Co.«, Zarembo, je bil ustreljen z revolverjem.

Kje je kranjski Menenij Agrippa?

(Dopis s Kranjskega).

Ako le nekoliko vprežemo svojo fanta- zijo, moremo sedanje politične razmere na Kranjskem primerjati s tisto rimsko dobo, ko so se bili v Rimu plebejci po pravici uprli zoper patricije, se preselili na Sveto goro, s katere jih je še le zgovornost pri ljudstvu priljubljenega moža Menenija Agrippa privabila nazaj v mesto potem, ko jim je bil z basnijo o žledocu in udh raztolmačil njihovo napačno početje.

Kakor so bili takrat izgubili patriciji zaupanje in ugled pri plebejcih, tako je vlada na Kranjskem prišla pri slovenskem narodu ob potrebno spoštovanje in skoro vso svojo avtoriteto. In to neznosno stanje ni še le od včeraj. V dokaz za našo trditve na- jamo kranjski deželni zbor, ki v 4. letih, odkar je bil izvoljen, še ni prišel do red- nega delovanja. Mari je le on kriv temu? Kaj še! Ali se letos meseca oktobra, ko bodo drugi deželni zbori zborovali, skliče tudi deželni zbor kranjski? Ali ne bo skli- can, ali pa za slučaj sklicanja ne bo deloval: bodo-li krivi na tem edino le kranjski kle- rikalni poslanci, ti zastopniki slovenskih ple- bejcev? Kakor so bili rimski plebejci iz- pravdeli, da bi jim brez patricijev bilo živ- ljenje težko, tako se utegnejo tudi sloven- skim klerikalcem odpreti oči, da uvidijo, da brez pomoči druge slovenske stranke ne pridejo do plodonosnega delovanja. Kakor so pa v Rimu potrebovali posredovalca Me-

nenija Agrippe, tako potrebujemo tudi Slo- venci na Kranjskem dobrohotnega »meše- tarja« (da se izrazimo po domače), ki bi de- loval na sporazumljenje naših strank. Da je v prvem zastopu dežele obstrukcija, da ho- čejo to, le v skrajnosti dopustno postopanje posnemati celo učitelji (kakor so bili poka- zali na deželni učiteljski konferenci: to tako malo povspenjuje ugled vlade, kakor je bilo za rimske patricije sramotno, da so jih bili plebejci zapustili. Obstrukcija je bolesta pojav v ustavnem življenju. Zato se modri državniki izogibljejo vsemu, kar bi moglo izzvati obstrukcijo. Kako sta se n. pr. na Štajarskem trudila vlada in deželni odbor, da so bili Slovenci opustili obstrukcijo v štajarskem deželnem zboru!! Morali so jim obljubiti slovensko kmetijsko šolo. (Pa le obljubiti. Ured.) Kako se trudi ministerski predsednik Gautsch, da državni zbor funk- cionira!!

V Kranjski deželi trpi prebivalstvo ne- izmerno valed obstrukcije. Za kulturne, kme- tijske, gospodarske potrebe ne delita podpor več ne dežela, ne država; zakonodajalstvo počiva; za pravice slovenskega jezika v šoli in v uradu se od merodajnih faktorjev ne poteguje nihče; učitelji čakajo zastoj zviša- nja plač. Slednji pa vendar čutijo že, da sami klerikalci vendar niso krivi obstrukcije, marveč so krivi tudi tisti, ki so obstrukcijo izzvali in ki ne store ničesar, da bi obstruk- cija polegla. V tem smislu se je izrazil v zadnji številki »Slovenski učitelj«, čegar urednik je klerikalni deželni poslanec in uč- telj Jaklič, ki piše, ko komentira nastop uč- teljskih delegatov v deželni učiteljski konfe- renci, nadalje tako-le:

»V imenu vsega kranjskega učiteljstva je delegat Luka Jleneo pokazal, da tista vlada, ki ima za učiteljstvo samo naredbe in ukeze, ne stori ničesar, da bi omogočila de- lovanje deželnega zbora, zato je ona kriva učiteljske revščine.

Ob konci je prebral izjavo, da se dele- gati toliko časa ne bodo udeleževali zbora- vanj deželne učiteljske skupščine, dokler se ne regulirajo učit. plače v zmislu § 55. dež. šolskega zakona. Po tej izjavi so vsi dele- gati odšli.

Ta nastop se sicer ne strinja z birokrat- skimi pravili, a je napravil velik vtis. Slo- venska javnost je po svojem časopisju odo- brila nastop učiteljstva, razburjeni so samo c. k. ljudje, ker vedo, da naši vladi, ki smatra učiteljstvo za svoje orodje, ki ne sme delati drugače, kakor veli ona, odločni na- stop ni všeč. Za to razburjenost se učitelj- stvo ne sme čisto nič zmeniti, saj se tudi ona ni zmenila nič, ko je zaradi pomanjkanja v učiteljskih družinah in nalaganjem novega dela naraščala razburjenost v učiteljskem stanu.

Vseelo je, da učiteljstvo ni na topilo kakor privešek kake stranke, da ga ni za- slepila strankarska strast.

Naša vlada se izjave gotovo ni vesela. Ona je kriva sedanjih političnih razmer v naši deželi, ki onemogočujejo, da bi se o učiteljskem vprašanju sploh razpravljalo. Ona živi od strankarskega prepira in niti negane prsta, da bi ta prepir ublažila, da bi se dala možnost deželnemu zboru delovati. Ko je pred dvema letoma povdarjal dež. predse- dnik, da je regulacija učiteljskih plač nujna, so bile to prazne besede in izigravanje uč- teljstva proti katoliško-narodni stranki. Ako bi bil ta gospod takrat hotel učiteljstvu res pomagati, bi bilo danes to vprašanje rešeno ali vsaj blizu rešitve.

Tega uverjenja smo tudi mi. Ako se učiteljsko vprašanje ugodno reši, kar je pa možno samo po sporazumljenju med obema slovenskima strankama, povzdigne se tudi ugled vlade, ki je bila sama že pred dvema letoma stavila predlog, da se učiteljem plače zvišajo za 25%. Ako pa sedanja lokalna vlada noče skrbeti za svoj ugled in za ko- risti dežele, naj pošlje pa Dunaj kranjskim (klerikalnim in liberalnim) plebejcem — Me- nenija Agrippa!

Iz Hrvatske.

Zagreb, 22. septembra.

In zopet smo imeli eno strankarsko skupščino. In sicer je imela to pot svojo skupščino »seljaška puška (ljudeka) stranka«, ki obstoji še le od decembra lanskega leta. Šešlo se je kakih 400 zaupnikov te stranke in razpravljali so dva dni o naših razmerah. Na koncu konca so sklenili, da o bodoših volitvah postavijo kandidate v vseh okrajih, kjer je stranka organizirana. Ker pa je kmetov po vseh okrajih, postavi tudi stranka svoje kandidate po vseh okrajih. Ali postavijo jih tudi druge opozicijske stranke, zbog česar bomo o bodoših volitvah stali pred žalostno situacijo: v vsakem okraju bo po pet do šest kandidatov opozicije, a proti njim samo en kandidat vladine stranke. Ta kandidat bo imel za se vse uradne glasove, potem plačane in odvisne glasove; opozicijski kandidati pa vlove vsaki v najboljem slučaju le po par glasov. Vladni kandidat bo imel nadpolovično večino glasov in ne bo niti ožjih volitev. Tako nam ta taktika »seljaške stranke« porodi ta jedini sad, podobni onemu na petrinjski volitvi: zmaga madjarov v vseh volilnih okrajih.

In tako se nam, kakor kažejo znamenja, ne pripravljajo ravno najboljši časi. Kajti volitve so blizu in ločuje nas od njih samo še leto dni. S to okolnostjo računa posebno naš »evropski« politik, g. Nikola pl. Tomašić, ki še vedno razliva vso svojo modrost po predalih »Dnevnega lista«. Ta list pri naših njegove članke na hrvatskem jeziku, Pero Gavranč pa jih prevaja za madjarske vladne novine, a Kobi Frank za nemški pisane novine. A potem pišejo v »Dnevnem listu«, kako velike važnosti so članki Tomašićevi, ker jih ponastakujejo vsi listi. Sveda se pozablja povedati: vsi protihrvatski listi. Došim si je Tomašić v svojih prejšnjih člankih prizadeval, da izlije ves svoj žolč na madjarsko koalicio, zdi se sedaj, kakor da piha drug veter iz njegovih članov, kajti razvidno je iz njih, da se hoče Tomašić z vso silo približati madjarski opoziciji. A zakaj? Samo iz razloga, da si že nadalje ohrani svoje masne stipendije. Tomašić ve dobro, da odselej, po padu Fejervaryja nima liberalna stranka nikake nade, da bi prišla na vlado, došim koaliciji — nasprotno — raste vrednost od dne do dne.

Kakor že živimo sedaj v stanju izven zakona (ex lex), bi po pravu ne trebali plačevati davkov. Vsaj ogrske županije so od povedale plačevanje davkov. Mi sicer nismo za to, da bi se tudi pri nas odreklo plačevanje davkov, ali smo proti temu, da denar, nabran od hrvatskih davkov, odhaja na Madjarsko. Ta denar bi moral ostati v Hrvatski, dokler ne mine to stanje izven zakona. Zato ni možno odobriti sklepa virovitiške županije o pobiranju davkov in pošiljanju istih v skupno kaso, ker mi trpimo le škodo od tega. Sveda si ta sklep virovitiške županije privojuje — po komandi od zgoraj — tudi vse druge naše županije in potem se bo ta sklep razglasil za »voljo naroda«. Kadar koli hočejo madjaroni kako stvar izvesti na čim hitreje roko, vsikdar sklepajo to na županijskih skupščinah. Ko pa smo mi hoteli domobransko kadetsko šolo in ko so se nekateri županije že izrekli za to, so madjaroni srečno našli eradatva, da se ta zahteva ne uresniči, pak smo še danes brez te šole.

Take sklepe naših županij posebno rad priobčuje reptileki listič »Drau«. A to je list, ki piše tako, kakor mu kdo — plača! Ta list žali dan na dan naše opozicijske. Ali ne dela tega — zastoj! Za to dobiva dobrih novcev od vlade! Listnik tega lista ima tiskarno. In ker hvali gospodo od vlade, dajajo tiskati pri njem svoje potrebe vsi uradi, posebno pa skupni. Temu listu je dokazanih mnogo umazanosti. Med ostalimi tudi to, da je lastnik tega lista preiskrbel nekim odvetnikom »stalume«, a si je dal to plačati z masnim denarjem. Ta list si ne upa niti z eno besedo oporekati vsemu temu, in vendar je tako drzen in nesramen, da blati imena poštenih ljudi.

Predvčeršnjim je sklenil svoje oči za vedno eden najboljših naših književnih delavcev: Vjenceslav Novak. Bil je to eden najplodovitejših književnikov. Napisal je preko 60 del, romanov in novel, a njegove stvari so bile rado čitane. Umrli je v 46. letu

svojega življenja, s puresom v roki, a zrušila ga je jetika. Bil je rodom iz Senja, a po poklicu profesor na učiteljski. Naša knjiga je žnjim mnogo izgubila, ker ga ni bilo leta, da ne bi bil prišel s kakim večim ali manjim delom. In tako nam je za slavnim Grgo Martom zmanjkalo Novaka in s književnega stebila našega sta padli dve zeleni veji. Spomin Novakov ostane trajen med narodom našim.

Zadnja manifestacija Italijanov ob vseučiliščnem vprašanju.

Njihovi listi zatrjajo, da je bil njihov shod minolega petka zvečer obilno obiskan. Tudi če je bilo res tako, vendar to ne spreminja prav nič dejstva, da so s pomočjo § 2 izključili iz shoda široko javnost, da so udušili ljudstva glas! Zakaj, mi tega ne moremo razlagati drugače, nego da so se tega glasu — bali!! S tem pa je tudi označeno vse hinavstvo in vse sleparstvo, ki je uganjajo s krikom, da ljudstva glas zahteva: vse ali nič!! Zato pa je tudi zvenelo kakor krvava ironija, ko je eden govornikov zaklical emfatično, da poslanci ne smejo ostati osamljeni, ampak da se mora vse ljudstvo zbrati okoli njih! Ljudstvo naj se zbira okoli poslancev, — tisto ljudstvo, čegar glas oni izključujejo se svojih shodov!!

Gospoda so igrali zopet enkrat komedije. Z govori se ne bomo bavili danes, niti ne bomo analizirali vsake rešitve, rešitve. Resolucija »Patrie« je padla pod klop. Splih je to politično društvo dobilo na shodu marsikatero moralno bunko. Vsprejeli so ostreje, radikalneje, grozljno, obstrukcijsko vojevito resolucijo studentov. Ali si res še domišljajo, da more to kaj vplivati na dogodke, ali oni vsprejemajo manje ostre ali ostreje resolucije? Če si to domišljajo, so zelo — najvini!

Nu, padlo je na tem shodu marsikatero za nas jako zanimivo priznanje, ki kaže markantno, kakovi politični cilji in nameni se skrivajo za vsem tem krikom po — vseučilišču. Dobro je tako, da so gospodje včasih odkritosrčni.

Za ogrsko krizo

je bil včeraj velekritičen dan — morda najkritičnejši, odkar se je začela borba med krono in Madjari radi narodnih zahtev v vojski. Fejervary, obavraženji Fejervary je padel in glavarji koalicije so bili pozvani na Dunaj pred monarha. Po dosedanjih izkušnjah in pod logiko padca Fejervaryjevega so bili glavarji koalicije opravičeni nadejati se novega vapeha, nove ritirade Dunaja pred njimi. Ali prišlo je drugače. V avdijenci so bili Fran Košut, Apponyi, Andrássy, Barffy in grof Aladar Zichy. Vlada jih je vsprejel prijazno, ali mačje, ki so se gotovo nadejali dolge razprave z monarhom, so šli že čez par minut zopet po stopnicah doli iz cesarske palače. Dejstvo, da jim je cesar izročil svoje pogoje in da jim je velel, naj se pogajajo z grofom Goluchovskim kakor njegovim zaupnikom, ima gotovo na sebi nekaj senzacionalnega. Že ta vnanost kaže, da so zastopniki koalicije našli na Dunaju vse drugačno razpoloženje, nego so se nadejali. V tej vnanosti že se izraža trdna volja krone, da ne odneha glede poveljstvenega jezika. Nu, to je razvidno tudi iz pogojev, ki jih je prijavil vladar kakor podlago, na kateri naj koalicijske stranke ustvariyo novo parlamentarno vladu. (Glej brzojavke.)

Tako si gospoda koaliranci gotovo niso predstavljali te avdijence. Poročila iz Budimpešte javljajo, da je vest o včeršnjem vsprejemu napravila tam neopisno utis in da je provzročila pravo konsternacijo. Madjari strje sedaj pred osodno alternativo: ali odnehati od zahtev, s katero so v vsem madjarskem ljudstvu razneli nahuje strasti, zastrupili vse javno življenje in založili deželi neizmernih žrtev, ali pa nadaljevati boj proti dinastiji do skrajnosti in do zadnjih posledic. Z največjo napetostjo bo pričakoval ves svet vest iz Ogrske: za kaj da se je odločila koalicija...! Če se odloči za neizprosni boj, potem se utegne zgoditi, da je v včerajšnji dan odprl grob, v kateri se zvrne dualistiška razdelitev monarhije... bilo že, da se bodo morali madjari približati Dunaju, ali pa se definitivno ločijo od njega...! Ogrska kriza je stopila v najkritičnejši stadij, je stopila

prav odločno v stadij — krize vsesкупne monarhije. Za obe strani je veliko, neizmerno veliko v igri.

Domače vesti.

Smrtna kosa. Dne 23. t. m. ob 7. uri jutraj je umrl po dolgotrajni mučni bolezi č. g. Josip Gortan, kapelan na Opčinah pri Trstu. Pogreb bo dan 25. t. m. ob 9. in pol uri dopoldne.

Javen škandal. Ker je šola sv. Cirila in Metodija prenapolnjena, je v bridki sili in potrebi tudi v novem šolskem letu mnogo slov. starišev dalo upisati svoje otroke v državne nemške šole. Obče znano je, da se v teh šolah uči slovenski jezik kakor svoboden predmet. Priliko ima torej vsaki otrok, naučiti se — vsaj za silo — pravilne materinščine. Sveta jeza se nas je torej lotila, ko smo izvedeli, da zopet nekoliko starišev ne mara porabiti te prilike, — bodi iz zaničnosti, bodi iz neumnosti. Njihova deca, 10—12—14-letna deca ne bo znala v slovenskem jeziku pisati, čitati in računati! To je škandal! Treba bo, imena takih starišev spraviti v javnost, in jih osramotiti pred svetom. Prihodnji teden bo še čas popraviti ta grdi pregrešek. Na noge slov. očeste, — še jutri podajte se do šolskih vodij!

A tudi na nemškem gimnaziju in na realki so enake razmere, — zopet se ni mnogo naših dijakov vpisalo v slov. tečaje. Fej čez lenuhe! Taka mladina, ki hoče kedaj pripadati omikancem, pa ne bo zuala pravilno govoriti in pisati v svoji materinščini ne bo služila narodu v čast in korist, ampak le v — sramoto! Pokoncu mladeniči, še je čas! Poprimite se najpotrebnejšega uka! Omikanci mora poznati tudi slovestvo svojega naroda!

Še eno opazko! Macgokateri dijaki se oglašajo leto za letom s prošnjami za podporo do »podpornega dijaškega društva«. Odbor tega društva je sklenil, da ne dobi podpore noben dijak, ki ni vpisan v slovenski tečaj. Pazite torej!

Iz Novogamesta smo prejeli: Nekega dne začetkom t. m. se je v Vašem cenjenem listu neki dopisnik iz Novogamesta ali okolice oglašil ves prestrašen z novico, oziroma pri tožbo, da ima mestno županstvo Novomeško namen, da neko izprazneno uradno službo odda nekemu vpokojenemu uradniku, ki ima itak že precej izdatno penzijo. Vihi tega pa da je dotičnik še — nemškega mišljenja. Aha!

Ne zdi se mi vredno, da bi odgovarjal na to smešno opazko in opravičevati svoje politično vedenje. Zadostuje mi dejstvo, da živim že 23 let v sredi svojih domačinov, re da bi bil kedaj prozročil v političnem oziru najmanjši škandalček. V tolažbo bi mi znalo biti tudi to, da slavno občinstvo Novomeško voli gospode nekako meni enakega političnega kalibra, brez vsacega pomisleka, v občinski odbor, ne da bi se bilo bati kakega surovega križanja pred rotovžem, kakoršnega nam je obetal oplaheni gospod dopisnik, ako bi se oddala služba moji malenkosti. Posebno pa mi zadostuje tudi to, da sta bila ugledni gospod župan in njega namestnik — ki sta jako občutljiva in natančna bodi v narodnih, bodi v občinskih stvareh — opravičenega pričrjanja, da ne bom delal niti uradu niti občini sramote in škode v nikakem oziru. Odklonil pa sem ponudbo iz zdravstvenih vzrokov in z ozirom na to, da stanujem četrte ure oddaljeno od mesta.

Da se oglašam v stvari, ki je že deloma rešena, je varok ta, da se po mestu govori, da je dotični gospod oplaheno skočil s tira od strahu radi tega, ker je bil namenjen sem kompetirati za izpraznjeni prostorček.

Ker je sedaj služba razpisana in so za drški odstranjeni, ima gospod konkurent — odprto pot.

I v. P. a p r o t n i k,
c. k. oficijal v. p.

Na Grmu pri Novemestu, dne 22. sept.

Odličen obisk v škočjanskim jamah. Porčajo nam: Dne 22. t. m. ob 3. in pol uri popoldne je poh. dil škočjanske jame nadvojvoda Karl Fran Josip.

Ob uhodu v jamo pričakovala in pozdravila sta visokega gosta dva zastopnika »Nemško-avstrijskega planinskega društva«, tukajšaji g. dubovnik, g. učitelj in šolaka mladina z zastavo, katerim se je nadvojvoda zahvalil, podavši jim roko. Nadvojvoda je bil presečen po slikovitih in čudapolnih naravnih prizorih, ki jih nudi škočjanska jama in njena

okolica ter je ponovno izražal svoje občudovanje. Po skoro dvurnem ogledovanju odpeljal se je nadvojvoda v Miramar.

Cena grozdju v Rovinju. Moškati dobre vrste se prodaja v Rovinju od 17-50 do 18-50 kron po kvintalu, belo grozdje od 14 do 18 kron, ref. šk od 19 do 21 kron.

Prebivalstvo Reke. Glešom podatkov anagrafičnega urada ima sedaj Reka 44 700 prebivalcev. Dne 31. decembra 1900 so našli na Reki 39.350 prebivalcev. V štirih letih in 9 mesecih se je prebivalstvo pomnožilo za 5350 prebivalcev.

Z Opčin nam pišejo: Pričakoval sem, da kedo sporoči o veselici, ki sta jo priredili dne 3. t. m. naši društvi »Zvon« in »Zavarovalnica goveje živine«. Nu, ker se do sedaj ni še nikdo oglašil — najbrž zato, ker ni hotel samega sebe hvaliti, a za grajo menda ni bilo povoda — bodi mi dovoljeno, da jaz na kratko omenim o tej veselici vsaj toliko, kolikor spada v domačo kroniko.

Veselic se je sponesla prav dobro v vsakem oziru. Tu imamo zopet enkrat dokaz, da z združenimi močmi se veliko dosega, kar bi posamičnikom gotovo ne bilo mčžao. In res: peveci, igralci, društvena odbora in odsek za tombolo: vsi so tekmovali na delu ter pripomogli, da se je vse izvršilo v najlepšem redu ter da je bil vseh tako polvolje. Slava jim! Zahvaliti se mi je ob tej priliki tudi nekaterim gospodom, ki so dobrovoljno preplačali ustopnino, gosp. I. Goriupu za brezplačno prepuščen prostor, in vsem, ki so k temu pripomogli. Zaključujem to kratko sporočilo z željo, da bi za prihodnje leto kedo tudi na Opčinah napravil primerno dvorano za društvene veselice, kakor jo imajo v Barkovljah, na Proseku in drugod. Vsaj bi se mu gotovo izplačalo tudi v materialnem obziru. Pozivljam v prvi vrsti naše »Konsumno društvo«, ali bi ne bilo morda v njegovem interesu, da napravi tako dvorano, kakor jo je nekaj menda že namerivalo?! Premisli, pretrese naj in prečuna; ako ne bi kazalo izgube, potem kar na delo!

S—r.

Umrli je v Gorici pekovski mojster Ivan Trampuš.

Škrata je izišla 38. številka z zanimivimi slikami in raznovrstno vsebino. Veče slike so: »Slovenske šole v Trstu«. Ilustracija narodnega pregovora: »Podili so zajca, a izpodili so volka« (z ozirom na Rimanje!) in »Prešernov spomenik«. »Škrat« stane 10 stotink.

Vinska trgatev na Štajarskem. Celjska »Domovina« piša, da čbta letos biti vinska trgatev na Štajarskem posestno povoljna. Vino utegne biti tudi dobro in mnogo bolj sladko nego prejšnja leta.

Smrt na delu. 41 letni podsjač Ivan Petarcs, doma iz Boršta, je delal pri gradnji hiše Cason v ulici San Clino, ki jo gradi tvrdka Ivan Olinal. Hša je že dozidana do IV. nadstropja. Nesrečni Petarcs je pa včeraj predpoludne, nahaajajoč se za vrhu zgradbe, padel mimo škripea iz vrha doli. Padši doli je pa zadel z glavo na železno tračnico, kakoršne rabijo sedaj mestu tramovja, in si tam razbil lubanjo. Pozvan je bil nemudoma zdravnik se zdravniške postaje, kateremu pa ni preostajalo druge, nego konstatovati, da je nesrečnež že mrtev.

Truplo pokojnega je bilo v prenešeno v mrtvašnico pri sv. Justu.

Pokojni je bil oženjen in je zapustil vdovo z otroci. Njegov starejši sin, 17-letni Ivan, je delal z njim na isti zgradbi.

Roparski napad v Ljubljani. Ljubljansko deželno sodišče je bilo posebnim dopisom obvestilo tržaško policijo, da so dne 8. t. m. trije nepoznani zločinci napadli v Ljubljani nekega gospoda, ga naklestili in mu ukradli zlato uro, zlato veržico in kar je imel pri sebi denarja.

Tržaška policija je naložila policijskemu adjunkturu Juriju Titzu, naj poizveduje, da li je v Trstu kateri onih treh zločincev. V omenjenem dopisu ljubljanskega deželnega sodišča je bilo povedano o zločincih le to, da so trije brezposelni gostilniški natakarji in da je enemu njih krstno ime Leopold. Titz je na podlagi tega poizvedoval mej brezposelnimi natakarji in je slednjič izvedel, da je res pred par tedni prišel v Trst iz Ljubljane natakar imenom Leopold. Izvedši kje se ta Leopold nahaja, ga je Titz takoj aretoval. Aretovani je pa povedal, da je 31-letni Leopold Orač, doma iz Ljubljane, a pristojen v Celje in priznal, da se je res udeležil prijavljenega napada. Dajal je pa

10.000 hektolitrov vinskih sodov v vsaki velikosti od 5-70 hektolitrov prodaja po jako zmernih cenah trdka Alex. Breyer i sinovi. Krizevac.

Sode nove in stare po najnižjih cenah ima v zalogi sodar **Fran Budau** v Trstu, ul. Boschetto št. 28 (uhod iz ulice Paduina št. 21).

Mladenič, ki je obiskoval šest gimnazijskih razredov, veče slovenskega, nemškega, italijanskega je ika, korespondence nemške stenografije, išče takoj službo pri kakšni trgovini ali v kakšni odvetniški pisarni. Ponudbe »Mladenič« uprav. »Edinost«.

Vsposobljena učiteljica ženskih ročnih del, želi dobiti mesto kot »bona«. Zahteve skromne. Ponudbe pod šifro M. B. glavna pošta.

Podpisani ima okoli 600 l. izvrstnega vina naprodaj. Cena 24 gl. per hekto na licu mesta. **Sv. Anton pri Kopru.**

Dellasavia Josip.

Zaloga vina se prodaja v ulici Scalinata št. 12.

Najbolje vinske stiskalnice in mastilnice se dobivajo pri Živic i dri trgovinska ulica št. 2.

Authorised School of Languages uči moderne živeče jezike od profesorjev dotičnega materinega jezika. Trgovinska korespondenca. Kombinirana metoda. Brezplačne pojasnila daje autorizirana šola za učenje jezika za odraslene in otroke v Trstu, ulica Nuova št. 11, II. nadst.

„Ne kliči vraga!“ Izvirna šaloigra v enem dejanju je ravnokar izšla, ter se vdobiva po 50 st., po pošti 10 st. več pri spisatelju in založniku **Jaki Štoka**, Trst, ulica Giorgio Galatti 18.

Išče se postrežnica za nekoliko ur na dan. — Naslov pove uprava lista.

Pozor!

Prepričali so se napredovalni vinorejci da, ako se hoče zlahko vino napraviti, treba sveže grozdje brez hlastin ožeti in most belega grozdja brez tropin, črnega pa s podatjo le toliko tropin, kuhati, da vino zaželjeno barvo dobi.

Z navadnim kletskim orodjem potrebuje tako delo mnogo ljudi, mnogo časa in drage stroje, in ni mogoče grozdje nasproti ko se trže tiskati. Pač pa se to zamore z mojo neprestalno stiskalnico, s katero se 10 kvintalov grozdja na uro ožme. En delavec vrti kolo, eden donša grozdje in eden odnaša most in tropine. Pa prvokrat se le malo stiska, in potem je lahko iz spadajočih tropin, z grabljami čiste hlastine odstraniti. Ostanke za drugo tiskanje le lupine grozdja, ki so hitro istiskane.

Tako dobro se s to stiskalnico tudi prekuhanne tropine prešajo. Je namenjena za velike posestnike, za cele občine pa tudi za povzetnike, ker je na kolah za prevažanje. Stane le 800 kron. Se da tudi na skušnjo.

Viditi jo je v moji zalogi v trgovinski ulici št. 2 v Trstu.

Živic i dr.i.

Podpisana priporoča slav. občinstvu svojo **gostilno**

ki se nahaja v ul. Giovanni Bocaccio, vogal Via Gazzoletti (ul. Miramar, vis-a-vis jahališča Bachschmitt).

Toči vino prve vrste in pivo, ter kuhinja je preskrbljena z gorkimi in mrzlimi jedili.

Priporočilvi za obilen obisk bilježi spoštovanjem

MARIJA vdova ČOKELJ.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Piazza Caserma št. 2, I. n. — TRST — V lastni hiši. Telefon št. 952.

Vhod po glavnih stopnicah.

Hranilne uloge sprejema od vsakega, če tudi ni ud zadruga in jih obrestuje po 4%.

Rentni davek od hranilnih vlog plačuje zavod sam. Vloga se lahko po 1 krono.

Posojila daje samo zadrugi in sicer na uknjižbo po 5 1/2%, na menjice po 6%, na zastave po 5 1/2%.

Uradne ure: od 9.—12. dopoldne in od 3.—4. popoldne.

Izplačuje vsaki dan ob uradnih urah. — Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

Ima najmoderneje urejeno varnostno celico za shrambo vrednostnih papirjev, listin itd.

Poslovanje hranilnični račun št. 816.004.

Podpisani priporoča slav. občinstvu, vojaškim in civilnim krogom svojo v ul. GIOACHINO ROSSINI št. 24 (zraven cerkve sv. Antona novega), na novo otvoreno, z najmodernejšim blagom bogato opremljeno

krojačnico.

Bogata zaloga tu- in inozemskih tkanin, sukna in vseh v krojaško obrt spadajočih predmetov. Velika izbira najmodernejšega angleškega blaga. Delo precizno, cene zmjerne. Naročbe se izvrše točno in se dostavljajo na dom.

Vnanje naročbe se sprejemajo vsak čas in se točno izvrše. — Mnogoletna skušnja, katero si je prisvojil podpisani glede kroja civilnih in vojaških oblek, jamči za ukusni kraj, kakor tudi za solidno, trpežno delo in izvrstno blago.

Z odličnim spoštovanjem

AVGUST ŠTULAR.

Karodni kolek je

vdobiti pri upravi

„Edinost“

TOVARNA POHISTVA IGNAČ KRON

TRST, ULICA CASSA DI RISPARMIO 5

REKLOVANJE PO NAIMODERNEJSIH ZASTAVAH

KATALUGI BREZPLACNO.

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

Opozarjamo vsakega varčnega rodoljuba, da edina hrvatska zavarovalna zadruga

„Croatia“

stoječa pod pokroviteljstvom slob. in kralj. glavnega mesta Zagreb sprejema vsako vrsto nepremičnin (hiše, gospodarska poslopja, tovarne) ter premičnin (kakor pohištvo, gospodarsko orodje, stroje, živino, žito, slamo, seno, blago v skladiščih ali na prostem itd.) v zavarovanje proti ognju in strelji po najnižjih cenah in z najboljšim jamstvom. — Dolžnost vsakega dobrega Slovana je zavarovati se pri domačem zavodu — že da ne gre denar v tujino.

Vsa zavarovanja sprejema ter daje vsa pojasnila

Podružnica zavarovalne zadruge „Croatia“ - Trst

ULICA TORRE BIANCA 20

Zastopniki za vsako mesto, trg in večje vasi (Primorske, Kranjske, Koroške in Štajerske) se sprejemajo pod ugodnimi pogoji.

KONSTANTIN RUBINIK

Prodajalnica mrežic, Ulica Stadion 3.

Sprejema prekladanje in čiščenje svetilk na plin ob času selitve. Neprekosljivo

plinovne mrežice. — Vsakovrstni pripadki za razsvetljavo.

Naročbe za popolno čiščenje stanovanj.

! Najvgođnejši pogoji!

za zavarovanje.

EDINA

zavarovalna družba

ki ima slovenskega

Prva češka splošna delniška zadruga za zavarovanje delničarja glavnička k 2.000.000. glavnege zastopnika v Trstu Zavaruje na življenje in na dohodke — na vse načine po zelo nizkih postavkih Natančnejša pojasnila daje glavno zastopstvo za slovenske dežel v Trstu, ulica Torre Bianca št. 21 I. nd. in njegova okrajna zastopstva v vseh mestih in v večjih krajih.

Pekarna in sladničarna z lastno tovarno biškotov

Fran Lampe

TRST - ulica Molin Grande št. 32 - TRST 3 krat na dan sveže kruh, raznovrstne moke prvih ogrskih mlinov, fine vina v buteljkah, sladčice itd. Sprejema naročbe za sladčice.

Čudo v ceno!

500 komadov samo za gold. 1.85.

Ena krasna zjamčeno dobro idoča precizijska ura na 36 urni tek s pozlačeno verižico 1 krasna spila s ponar. biseri, kravato, 1 pozlačen prstan s ponar. kamnom za gospode ali dame, 1 krasna garnitura gumbov iz 3/4 double zlata za manšete, ovrtnik in prsa, 6 platnenih žepnih rut, 1 jako lepa žepna pisalna oprava, 1 krasno žepno ogledalo v skatljici, glavnikom, 1 lepo dišeče toaletno milo, 1 yez. b. ležnica, 12 razglednic slavnih umetnikov zadnjega stoletja, 72 angl. pisalnih peres in 395 raznih reči, ki so v hiši neobhodno potrebne. Vse skupaj z ura, ki je sama toliko vredna, stane **10 gold. 1.85.** Pošilja na povzetje ali predplačilo.

H. SPINGARN, Krakov št. 43.

Kdor naroči 2 zavitka, vdobi v dar 1 lep žepni nožič na dve rezili, pri več kot 2 zavitkih se priloži vsakemu po 1 tak nožič. Za kar ne ugaja se denar takoj povrne.

F. Pertot urar

TRST - ul. Poste nuove št. 9 priporoča velik izbor ur: Omega, Schaffhouse, Longines, Tavenes itd. kakor tudi zlate, srebrne in kovinske ure za gospe. Izbor ur za birmo. Sprejema popraviljanja po nizkih cenah.

Drogerija

GUSTAV MARCO

ulica Giulia št. 20.

Droge, barve, pokostj, petrolej, čepiči, ščetke, mila, parfumi itd. itd.

Zaloga šip in steklenin.

Šunka s kožo

po 1 gl., brez kosti 1 gl. 10 nč., plečeta brez kosti 90, slanina in suho meso po 80 nč., prešičevi in goveji jeziki po 1 gl. glavina brez kosti kilo po 45 nč., dunajske 80, ala krakovske fine po 1 gl. iz šunke zelo priljubljene 1 gl. 20, a la ogrske trde 1 gl. 50 nč., fine ogrske 1 gl. 80 nč. kilo. Velike kranske fine klobase po 20. **Slivovka** in brinovce 1. vrste 1 gl. 20 nč., II. vrste po 1 gl., III. vrste po 70 nč., brinov cvet pravi (Essenz) liter 2 gl. To pripoznano dobro blago pošilja po povzjetju od 5 klg. naprej

JANKO SIRC

prekajevalec in razposiljatelj ž.vil v Kranju.

Fizol

bokini, maudoloni, kok, kisle zelje in zelje v glavah pošilja po povzjetju od 50 klg. naprej po zmernih cenah

M. Lavrenčič Šiška - Ljubljana.

Za večje pošiljatve p. n. gg. trgovcem cene po dogovoru.

Zaloga

Izvozno-marčne (Export-Märzen) in vležane (Lager)

pive

v sodčkih in v buteljkah, kakor tudi

kvasa

iz tovarne **Bratov Reininghaus** Steinfeld pri Gradcu.

Zaloga **Mattonijeve Giesshübler** vedno sveže kisle vode po zmernih cenah

ANTONU DEJAK junior

TRST

Via degli Artisti št. 10.

Zahtevajte pri nakupu

Schichto-vo štedilno milo

z znamko „JELEN“

Ono je **zajamčeno čisto** in vsake brez škodljive primesi. Pere izvrstno. Kdor hoče dobiti zares jamčeno prlistno, perilu neškodljivo milo naj pazi dobro, da bo imel vsak komad ime „SCHICHT“ in varstveno znamko „JELEN“. **Udobiva se povsod!** **JURI SCHICHT. USTJE na LABI.** Največja tovarna te vrste na evropskem ozemlju.

Varstvena znamka.

